

УДК 811.581: 378.147

DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.71-1.33>**Т. Р. Щербіна**старший викладач кафедри східних мов
Навчально-наукового центру мовної підготовки
Національної академії Служби безпеки України

ЗАСТОСУВАННЯ КОРПОРАТИВНОГО МЕТОДУ НАВЧАННЯ ЗИГЗАГ (JIGSAW) ПІД ЧАС ЗАНЯТЬ ІЗ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

У статті охарактеризовано метод корпоративного навчання «Зигзаг», який було апробовано під час практичних занять з китайської мови як другої іноземної впродовж третього та четвертого років навчання. Висвітлено переваги й недоліки імплементації вищезазначеного методу з урахуванням специфіки викладання китайської мови. Зазначено особливості групування здобувачів вищої освіти за психофізіологічними особливостями (інтроверт – екстраверт і домінант – недомінант), проаналізовано ефективність групування освітян на першому та другому етапах застосування методу, вказано позитивні й негативні наслідки роботи в гетерогенному середовищі. Серед позитивних наслідків укаzano сприятливий мікроклімат у групі й конкуруюче середовище, серед негативних – невдалий поділ освітян на підгрупи під час певних етапів виконання завдань. Проаналізовано позитивні зміни та статистичні дані успішності здобувачів вищої освіти після імплементації методу «Зигзаг», а саме: мікроклімат у групі, якість виконання завдань, розвиток лінгвокультурних і соціальних, комунікативних компетентностей, когнітивної гнучкості, критичного мислення й автономії, поліпшення емоційного стану освітян і викладача, підвищення конкурентоспроможності, внутрішньої мотивації, навичок комунікації та взаємодії з людьми, лідерство, відповідальність за виконання завдань і результат у групі та саморефлексія. Зазначено причини негативних змін в успішності освітян з низькими показниками, серед яких поганий словниковий запас і відсутність навичок вивчення іноземної мови. Виділено проблеми застосування методу під час викладання для старших курсів, а саме психологічний дискомфорт і важливість повільного переходу шляхом поетапного втілення методу задля зниження стресу та дискомфорту у здобувачів, надання чітких інструкцій щодо виконання завдань і встановлення чітких меж оцінювання. Поставлено питання ефективного оцінювання усних відповідей і роботи під час заняття, розвиток саморефлексії, ініціативності та гнучкості, відповідальності за прогрес у навчанні у здобувачів, ефективної адаптації критеріїв оцінювання й корпоративного методу «Зигзаг» для онлайн-занять з використанням платформ Zoom/Discord.

Ключові слова: корпоративний метод, зигзаг, китайська мова, педагогіка, інтенсифікація навчання.

Постановка проблеми. Швидкі темпи розвитку технологій чинять трансформаційний вплив на всі сфери життя людей, певні зміни відбуваються й у системі освіти. У XXI ст. панівними вимогами до сучасних і майбутніх працівників є командна робота, гнучкість мислення, швидка адаптація до нових умов тощо. Варто зазначити, що згідно з доповіддю «Майбутнє професій» (The Future of Jobs) на Всесвітньому Економічному форумі (2016 р.) [8] до основних компетентностей людини XXI ст. належать такі: комплексне багаторівневе вирішення проблем, критичне мислення, креативність у широкому сенсі, уміння керувати людьми, взаємодія з людьми, емоційний інтелект, оцінка та прийняття рішень; клієнтоорієнтованість і вміння вести переговори, спрямоване на досягнення угоди; когнітивна гнучкість.

Однією із базових компетентностей майбутніх філологів і перекладачів є безперервне навчання, тобто критичний аналіз і застосування надбаної інформації на практиці. З великої сукупності навчальних методів особливої уваги заслуговує

корпоративний метод навчання «Зигзаг», що допомагає поєднати більшість із вищезазначених компетентностей. Цей метод запровадив у США каліфорнійський професор Елліот Аронсон у 1970 р. [1, с. 2]. Використання вищезазначеного методу дає змогу кожному в групі бути почутим, зменшує рівень конкуренції та дискримінації в класі. За правилами традиційного стилю навчання здобувач освіти отримує винагороду, якщо йому вдалося привернути увагу викладача, на противагу корпоративному методу навчання [1, с. 8], згідно з яким робота в групі навчає допомагати партнерові, ставити правильні запитання, таким чином не виокремлюючи жодного слухача ні за статусом, ні за гендерними ознаками.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням корпоративного методу навчання займалися зарубіжні та вітчизняні науковці, серед яких Цяо Мендуо та Цзін Сяолін [6], Хаят Рашид Хамза Алампи [6], Aliya Nusrath [5], Hannie Gijlers, Elise Eshuis.

Мета статті. Метою статті є дослідження впливу корпоративного методу «Зигзаг» на

ефективність та якість засвоєння навчального матеріалу китайською мовою, а також на розвиток комунікативних навичок здобувачів вищої освіти на старших курсах.

Виклад основного матеріалу. Основними видами завдань у корпоративному методі навчання є наступні: читання зигзагом (jigsaw reading), говоріння зигзагом (jigsaw speaking), аудіювання зигзагом (jigsaw listening), зигзаг-письмо (jigsaw writing), які за основними чотирма типами компетентностей рівномірно сприяють розвитку навичок здобувачів освіти. Для ефективної імплементації методу необхідно враховувати не лише переваги, а й недоліки (табл. 1), які можуть уповільнити процес навчання в цілому.

Таблиця 1

Переваги та недоліки використання корпоративного методу «Зигзаг»

Переваги	Недоліки
– позитивна динаміка опитування здобувачів вищої освіти (далі – ЗВО) – зміна розташування ЗВО під час виконання завдань, у тому числі зміна партнерів, робить заняття цікавішими, оскільки комбінує в собі 4 типи сприйняття інформації (візуальний, адитивний, кінестетичний і дискретний)	– групування студентів різних рівнів підготовки уповільнює процес виконання завдання
– розвиток навичок критичного аналізу – розвиток рефлексійної практики в цілому	– деякі ЗВО почуваються невпевнено
– економія часу, здатність вивчити більше матеріалу	– відсутність навичок самостійно аналізувати новий матеріал
– надання індивідуальної консультації викладачем	–

Побудовано автором на основі джерел [3; 4]

З вищезазначеного можемо зробити висновок, що нівелювати недоліки корпоративного методу навчання можливо шляхом раціонального планування навчального процесу й групування ЗВО за рівнем підготовки. Позитивним результатом методу є динаміка, як відзначають ЗВО, навіть несуттєва зміна місцеположення в навчальному кабінеті сприяє поліпшенню концентрації уваги, надає можливість обмінюватися думками й ідеями зі своїми одногрупниками, зменшує стрес і страх зробити помилки під час усного мовлення. Задля ефективнішого засвоєння матеріалу та підвищення успішності навчання необхідно звернути увагу на відсутність певних компетентностей у здобувачів й усунути цю проблему, щоб знизити рівень стресу під час імплементації нового методу навчання.

Основою методу є групова й парна робота для підвищення соціальних і комунікативних

навичок. Ефективні способи групування за психофізіологічними особливостями продемонстровано в табл. 2.

Таблиця 2

Характеристика типів парного групування здобувачів вищої освіти

Тип групування	Характеристика
- домінант – домінант	- тип групування, за якого учасники є рівними за психофізіологічними особливостями. - створює позитивний клімат у мікрогрупі; - конкуруюче середовище: екстраверти схильні виконувати завдання швидше, генерувати більше ідей, нехтуючи деталями. Такий тип групування на перших етапах надасть змогу виконати - обговорити більше питань за певний проміжок часу порівняно з інтровертами. - створює позитивний клімат у мікрогрупі – людина інтровертного типу довше та ґрунтовніше виконує завдання, що сприяє можливості сконцентруватися над своїм питанням у своєму звичному темпі, на відміну від екстравертного типу, якому притаманно швидко виконувати завдання; - виокремлення лідера для керування робочим процесом.
- екстраверт – екстраверт	
- інтроверт – інтроверт	
- домінант – недомінант	- другий/третій етапи виконання завдань (перший етап – кожна з груп за типом поділу після виконання завдання представить більше детальної інформації та покаже високий результат виконання завдання); - недомінант розвиває мовленнєві, лінгвокультурні та соціальні компетентності за умови співпраці з домінантом, який надає необхідну інформацію для успішного завершення завдання.
- (екстраверт – інтроверт)	
недомінант – недомінант	доцільно на першому етапі, коли кожен учасник робить вагомий внесок у роботу групи задля пошуку правильного рішення поставленого завдання, на подальших етапах відбувається пошук лідера в групі та керування процесом.

Побудовано автором на основі джерел [2; 6, с. 113–125]

З вищезазначеного матеріалу чітко прослідковується позитивний вплив такого методу групування (домінант – недомінант) під час занять саме в гетерогенному середовищі, що дає змогу реалізувати основний принцип дидактики, а саме активність і комунікативність здобувачів. Академічна задача викладача полягає в досягненні мети під час навчального процесу та правильного розподілу студентів за рівнем пізнавальних можливостей.

Метод

В експерименті взяли участь 17 здобувачів вищої освіти, а саме дві групи 4-го та 5-го років навчання. Результати зимової сесії 2020 н. р. було

Таблиця 3

Результати успішності після впровадження корпоративного методу навчання «Зигзаг»

Студент	Результати до впровадження методу	Результати після впровадження методу	Різниця у %
студент 1	90 А (90%)	90 А (90%)	0%
студент 2	90 А (90%)	90 А (90%)	0%
студент 3	90 А (90%)	90 А (90%)	0%
студент 4	90 А (90%)	91 А (90%)	+1%
студент 5	90 А (90%)	90 А (90%)	0%
студент 6	80 С (80%)	78 С (78%)	- 2%
студент 7	81 С (81%)	76 С (76%)	- 5%
студент 8	91 А (91%)	90 А (90%)	- 1%
студент 9	80 С (80%)	75 С (75%)	- 5%
студент 10	76 С (76%)	73 D (73%)	- 2%
студент 11	77 С (77%)	81 С (81%)	+ 4%
студент 12	64 Е (64%)	67 D (67%)	+ 3%
студент 13	84 В (84%)	90 А (90%)	+ 6%
студент 14	90 А (91%)	90 А (90%)	0%
студент 15	76 С (77%)	77 С (77%)	+ 1%
студент 16	78 С (75%)	84 В (84%)	+ 6%
студент 17	86 В (84%)	90 А (90%)	+ 4 %

[Побудовано автором на основі результатів екзаменаційної сесії 2019–2020 н. р.]

порівняно з результатами минулої літньої сесії 2019 н. р., які представлено в табл. 3.

Висновки зроблено на основі оцінювання осінньо-зимового семестру 2019–2020 н. р. навчання тривалістю 4,5 міс. Позитивним результатом є підвищення якості засвоєння навчального матеріалу на 10%, а також очевидний розвиток мовленнєвих навичок і навичок читання. У 5 студентів із балами 90 А не спостерігається поліпшення показників успішності, однак прослідковується поглиблення навичок комунікації китайською мовою.

Серед недоліків слід зазначити низький рівень розвитку аудитивних навичок, оскільки корпоративний метод навчання сприяє швидшому розвитку мовленнєвих компетентностей. Опитані здобувачі вищої освіти (85%) виокремили тенденції у зміні навчального процесу, позитивний емоційний фон практичних занять, упевненість у якості здобутих знань. Слід зазначити, що в більшості випадків показники успішності залишилися без змін, однак якісні зміни відбулись у вмінні застосувати набуті навички за різних обставин. Серед ЗВО з найнижчим показником успішності (15%) не було надано позитивного відгуку через недостатній рівень отриманих базових знань за минулі роки навчання, що сповільнило прогрес і знизило успішність за результатами сесії 2019–20 н. р.

Основними проблемами, які постали перед автором під час імплементації методу «Зигзаг», є:

1) психологічний комфорт здобувачів – корпоративний тип навчання змушує здобувача виходити із зони психологічного комфорту та здійснювати

вербальну комунікацію аби бути почутим, тобто якщо здобувач зник «сидіти тихо» під час занять і бити байдики, то й до вищезазначеного методу навчання здобувачеві складніше пристосуватися;

2) чітке надання інструкцій китайською мовою;

3) недостатні знання щодо слів-зв'язок і певної категорії дієслів для передання непрямої мови китайською та проаналізованої інформації з метою узагальнення висновків із проведеної роботи; як результат – потреба в розробленні навчального матеріалу;

4) час на адаптацію: різкий перехід на студентоцентризоване навчання спочатку викликав контроверсійну реакцію у здобувачів, у зв'язку з чим імплементацію було застосовано поетапно для комфортного переходу освітян до зазначеного методу;

5) адаптація зигзаг-методу під час онлайн-занять, хоча платформа Zoom і надає можливості поділяти здобувачів на пари та групи, застосування цього методу для великого обсягу інформації стало неможливим через сповільненість темпу роботи. Виникла потреба впроваджувати методу перевернутого класу як домашнє завдання, як підґрунтя для застосування методу під час наступних онлайн-занять.

З огляду на вищезазначене можемо дійти висновку про необхідність впровадження методу корпоративного навчання з перших років опанування будь-якої іноземної мови. Впровадження корпоративного методу навчання «Зигзаг» надає змогу зробити практичні заняття студентоцентризованими, а викладача – фасилітатором. Такий підхід є win-win-стратегією, оскільки здобувач вищої

освіти активно розвиває мовленнєві компетентності під час заняття самостійно, оцінюючи свою роль і вклад у груповий результат, а викладач перебуває у менш стресовому середовищі, більше зосереджений на кожному з учасників групи й не перериває навчальний процес. Варто зазначити, що такий корпоративний тип навчання заощаджує час і дає змогу надати більше додаткового навчального матеріалу за межами навчальної програми або використовувати вільні години на повторення й закріплення пройденого матеріалу.

Висновки і пропозиції. З вищевикладеного матеріалу можна зробити висновки, що впровадження корпоративного методу «Зигзаг» в освітній процес сприяє розвитку критичного мислення, автономії, конкурентоспроможності, внутрішньої мотивації, навичок комунікації та взаємодії з людьми, когнітивній гнучкості, поліпшенню якості прийняття рішень й оцінці власних зусиль. Такий метод не змінює клімат у групі в цілому, але сприяє зниженню рівня стресу у здобувачів і викладача; відзначено підвищення рівня відвідування практичних занять здобувачами.

Перешкодою для впровадження методу є відсутність навичок самостійно обробляти нову інформацію у ЗВО, відсутність мотивації/бажання, що уповільнює прогрес в цілому.

Подальшого дослідження потребують такі проблеми:

1) метод оцінювання роботи студентів, оскільки викладач стикається з певними проблемами контролю усних відповідей ЗВО;

2) система контролю за якістю усних відповідей, а саме вживанням граматичних і лексичних зворотів;

3) розвиток саморефлексії, ініціативності та гнучкості, відповідальності за прийняті рішення як способи розвитку основних навичок XXI ст.;

4) застосування методу для дистанційного навчання за допомогою платформи Zoom/ Discord та інших, а саме адаптація методу до онлайн-середовища.

Список використаної літератури:

1. Jigsaw Basics. Jigsaw : вебсайт. URL: <https://www.jigsaw.org/pdf/JigsawBasics.pdf>. (Last accessed: 18.04.2020).
2. Gijlers H. A., Eysink T. H. S. Knowledge exchange of students using the differentiated Jigsaw approach. *A Wide Lens: Combining Embodied, Enactive, Extended, and Embedded Learning*

in Collaborative Settings: 13th International Conference on Computer Supported Collaborative Learning (CSCL), 2019. Vol. 2. P. 722–726. URL: https://ris.utwente.nl/ws/portalfiles/portal/129957345/CSCL_2019_Volume_2.pdf (Last accessed: 18.04.2020).

3. Hamzah Alamri H. The Effect of Using the Jigsaw Cooperative Learning Technique on Saudi EFL Students' Speaking Skills. *Journal of Education and Practice*, 2018. P. 65–77. URL: <https://www.iiste.org/Journals/index.php/JEP/article/view/41150/42313> (Last accessed: 28.05.2020).
4. Jigsaw Strategy. *Schreyer Institute for Teaching Excellence* : вебсайт. URL: <https://www.schreyerinstitute.psu.edu/pdf/alex/jigsaw.pdf> (Last accessed: 26.05.2020).
5. Nusrath A. Jigsaw Classroom: Is it an Effective Method of Teaching and Learning? Student's Opinions and Experience. *Journal of Clinical and Diagnostic Research*. 2019. Vol. 13(2): JC01-JC04. URL: [https://www.jcdr.net/articles/PDF/12540/39613_CE\[Ra1\]_F\(AC\)_PF1\(AJ_SHU\)_PFA\(AJ_SL\)_PN\(SL\).pdf](https://www.jcdr.net/articles/PDF/12540/39613_CE[Ra1]_F(AC)_PF1(AJ_SHU)_PFA(AJ_SL)_PN(SL).pdf) (Last accessed: 30.04.2020).
6. Qiao M. Jigsaw Strategy as a Cooperative Learning Technique: Focusing on the Language Learners. *Chinese Journal of Applied Linguistics (Bimonthly)*, 2010. Vol. 33. № 4. P. 113–125. URL: <http://www.celea.org.cn/teic/92/10120608.pdf>. (Last accessed: 10.03.2020).
7. Sung K. Mandarin Chinese Dual Language Immersion Programs : a textbook. UK : CPI Books Groups LTD, 2019. 203 p. URL: <https://books.google.com.ua/books?id=08aqDwAAQBAJ&pg=PT81&lpg=PT81&dq=jigsaw+teaching+strategy+for+teaching+chinese+language&source=bl&ots=IKVTXbkyoP&sig=ACfU3U2PIEAT4CuV9JCKbBx9d9exnqVxA&hl=ru&sa=X&ved=2ahUKEwie3bPd1c3IAhWCS4sKHQJnA244ChDoATAFegQICBAB#v=onepage&q=jigsaw%20teaching%20strategy%20for%20teaching%20chinese%20language&f=false>. (Last accessed: 03.05.2020).
8. The Future of Jobs. *World Economic Forum*, 2016. P. 167. URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs.pdf (Last accessed: 17.03.2020).

Shcherbina T. Using the jigsaw cooperative teaching method during the Chinese language classes

The article describes the method of corporate training Jigsaw, which was tested during practical classes of Chinese as the second foreign language during the third and fourth years of study. The advantages and disadvantages of the implementation of the above method, taking into account the specifics of teaching Chinese, are highlighted. The peculiarities of grouping higher education seekers by psychophysiological features (introvert-extrovert and dominant-non-dominant) are indicated, the effectiveness of grouping of educators at the first and second stages of the method is analyzed, and the positive and negative consequences of work in a heterogeneous environment are indicated. Among the positive consequences are a favorable microclimate in the group and a competitive

environment, among the negative is the poor division of educators into subgroups during certain stages of tasks. Positive changes and statistics of success of higher education students after the implementation of the Jigsaw method are analyzed, namely: microclimate in the group, quality of tasks, development of linguistic and social, communicative competencies, cognitive flexibility, critical thinking and autonomy, improving the emotional state of educators and teachers, competitiveness, intrinsic motivation, communication and interaction skills, leadership, responsibility and self-evaluation. The reasons for the negative changes in the success of low-achieving educators are indicated, among which are poor vocabulary and lack of foreign language skills. The problems of applying the method in teaching for senior courses are highlighted, namely the psychological discomfort and the importance of slow transition to reduce stress and discomfort through the gradual implementation of the method, providing clear instructions for tasks and setting clear boundaries of assessment. The issues of effective assessment of oral responses and work during the lesson, development of self-reflection, responsibility for the progress of students' learning, initiative and flexibility, responsibility for the progress of learning in applicants, effective adaptation of assessment criteria and cooperative teaching method itself for online classes using Zoom/Discord platforms.

Key words: *corporate method, jigsaw, Chinese language, pedagogy, intensifying training.*